

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 4944/21
7.9.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Весне Целетовић Цуцић, председника већа и судија Александре Лековић и Весне Дамјановић, чланова већа, у парници тужиље Републике Србије-Министарства одбране, Управе за телекомуникације и информатику Београд, коју заступа Војно правобранилаштво Београд, Тимочка 15, против туженог АА из ..., чији је пуномоћник адвокат Јелена Паспаљ из Земуна, Драгана Ракића 51-53, ради стицања без основа, одлучујући о жалбама тужиље и туженог изјављеним против пресуде Другог основног суда у Београду П 1267/19 од 2.4.2021. године, исправљене решењем истог суда П 1267/19 од 26.5.2023. године, у седници већа одржаној дана 7.9.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, жалба тужиље Републике Србије-Министарства одбране, Управе за телекомуникације и информатику Београд и **ПОТВРЂУЈЕ СЕ** пресуда Другог основног суда у Београду П 1267/19 од 2.4.2021. године, исправљена решењем истог суда П 1267/19 од 26.5.2023. године, у ставу трећем и четвртном изреке.

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, жалба туженог АА и **ПОТВРЂУЈЕ СЕ** пресуда Другог основног суда у Београду П 1267/19 од 2.4.2021. године, исправљена решењем истог суда П 1267/19 од 26.5.2023. године, у ставу првом, другом, петом и шестом изреке.

ОДБАЦУЈЕ СЕ жалба тужиље у делу у коме је изјављена против одлуке садржане у ставу другом изреке пресуде Другог основног суда у Београду П 1267/19 од 2.4.2021. године, исправљене решењем истог суда П 1267/19 од 26.5.2023. године, као недозвољена.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев тужиље за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Другог основног суда у Београду П 1267/19 од 2.4.2021. године, исправљене решењем истог суда П 1267/19 од 26.5.2023. године, првим ставом изреке, одбијен је приговор правоснажно пресуђене ствари, као неоснован. Другим ставом изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужиле Републике Србије-Министарства одбране, па је обавезан тужени АА да тужилји надокнади трошкове школовања, због неизвршеног дела обавезе останка на служби у Војсци Србије, у укупном износу од 940.466,25 динара са законском затезном каматом почев од 2.4.2021. године, па до исплате, у року од 15 дана од дана пријема пресуде, под претњом принудног извршења. Трећим ставом изреке одбијен је тужбени захтев тужиле којим је тражено да се тужени обавезе да тужилји исплати преко досуђеног износа од 940.466,25 динара до тражених 1.114.480,16 динара са законском затезном каматом почев од 5.1.2007. године, па све до исплате, као неоснован. Четвртим ставом изреке одбијен је захтев тужиле за накнаду законске затезне камате на износ досуђеног износа за период од 5.1.2007. године па све до 2.4.2021. године, као неоснован. Петим ставом изреке одбијен је компезациони приговор туженог којим је тражио да суд изврши пребијање до висине тужбеног захтева његовог потраживања према тужилји на име неисплаћених зарада у износу од 2.212.383,98 динара са законском затезном каматом за сваки појединачни месечни износ дуга од доспелости па до коначне исплате, као неоснован. Шестим ставом изреке обавезан је тужени да тужилји на име парничних трошкова исплати износ 214.518,75 динара са затезном каматом од дана наступања услова за извршење до коначне исплате у року од 15 дана од дана пријема пресуде, под претњом принудног извршења.

Против ове пресуде тужилја је благовремено изјавила жалбу из свих законских разлога побијајући је у ставу другом, трећем и четвртном изреке. Против ове пресуде тужени је благовремено изјавио жалбу из свих законских разлога, а из навода жалбе произилази да исту побија у ставу првом, делу става другог и ставу петом и шестом изреке.

Тужени је благовремено дао одговор на жалбу тужиле.

Испитујући правилност побијане пресуде, сходно овлашћењима из члана 386 Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр.72/11 са каснијим изменама и допунама), Апелациони суд је оценио да жалба тужиле није основана, док је жалба туженог делимично основана.

У поступку доношења првостепене пресуде нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка, прописане одредбом члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које овај суд, као другостепени, пази по службеној дужности, нити друге повреде поступка које би могле бити од утицаја на њену правилност и законитост.

Према утврђеном чињеничном стању тужилја и тужени су закључили уговор о школовању у Војној гимназији 31.8.1994. године чији је предмет

школовање туженог у Војној гимназији. Затим су тужила и тужени закључили уговор о школовању на Војној академији 1.10.1998. године чији је предмет школовање туженог на Војној академији. Наведеним уговорима тужила се обавезала да туженом обезбеди средства и трошкове наведене у ставу 2. уговора, док се тужени обавезао да трошкове школовања надокнади тужилима уколико му професионална служба престане на његов захтев, а у Војци није провео онолико времена колико је законом прописано, а трошкови се рачунају на дан престанка службе у Војци. Тужени је поднео захтев за престанак радног односа 20.11.2006. године, па је решењем разрешен од професионалне војне службе са даном 20.12.2006. године, када је и примио решење Уп-2 бр.21-1 ВП 2722 од 20.12.2006. године, којим су утврђени трошкови школовања које је тужени дужан да надокнади тужиоцу, због неизвршеног дела обавезе останка на служби у Војци Србије и то у износу од 1.081.524,34 динара, па је тужени позван да у року од 15 дана изврши уплату наведених трошкова. Према налазу и мишљењу судског вештака економско-финансијске струке Душана Орлића од 16.10.2020. године тужени се школовао у Војној гимназији 4 године (односно 1.038 дана) и на Војној академији 4 године (односно 1.138 дана), па је био дужан да, у складу са одредбама члана 69. Закона о војсци Југославије и одредбама уговора, остане на служби у Војци 16 година. У активној војној служби провео је укупно 4 године, 2 месеца и 23 дана (односно 1.543 дана) у периоду од 28.09.2002. године до 20.12.2006. године када му је престала служба по његовом захтеву. Према првој варијанти налаза, која је рађена на основу Закона о војсци Југославије („Службени лист СРЈ“, бр. 43/94, 28/96, 22/99, 44/99, 74/99, 3/02 и 37/02), Правилника о утврђивању трошкова школовања, стипендирања или специјализације лица која су се школовала на терет средстава којима располаже Војска Југославије („Службени лист“, бр. 6/98) и Упутства о утврђивању трошкова школовања, стипендирања или специјализације лица која су се школовала на терет средстава којима располаже Војска Југославија („Службени војни лист“, бр. 11/1994), према подацима о времену проведеном у Војној гимназији, Војној академији и професионалној војној служби тужени на име неизвршене обавезе из чл. 69. Закона о војсци треба да тужиоцу надокнади трошкове школовања у износу од 1.114.480,16 динара. Према другој варијанти (2а), која је рађена на основу вредности трошкова наведених у члану 2 и 4 Уговора о школовању у Војној гимназији и Војној академији, где је вештак приликом обрачуна укупних трошкова узео у обзир само трошкове који се по свом називу уклапају у спецификацију трошкова дефинисаних уговором, а према ценама из Решења о ценама исхране и смештаја Интендантске управе, тужени треба да тужиоцу надокнади трошкове у износу 940.466,25 динара. Из обрачуна трошкова за Војну гимназију и картона новчаних примања и реализације обуке за Војну академију, посредно је утврђен број дана које је тужени провео на школовању код тужиле, што је тужени оспорио наводећи да такав начин рачунања проведених дана на школовању није исправан. Тужила је у складу са налазом и мишљењем судског вештака, првом варијантом, прецизирала тужбени захтев потражујући износ од 1.114.480,16 динара. Тужени је истакао компензациони приговор у износу од 2.212.383,98 динара, за који

сматра да му тужилца дугује на име мање исплаћених зарада. Суд је утврдио да нема материјалних доказа за сваку пружену услугу и свако обезбеђено средство туженом, већ су трошкови обрачунати на тај начин што су узети у обзир само трошкови који се по свом називу уклапају у спецификацију трошкова дефинисаних уговором.

Првостепени суд је прво одлучивао о приговору недостатка активне легитимације на страни тужиоца па је нашао да је исти неоснован, јер је Република Србија правни следбеник СРЈ, а тужени је уговор закључио са Војном гимназијом и Војном академијом у Београду, а на служби је био у Управи за телекомуникације и информатику Београд, која се налази у саставу Генералштаба РС Министарства одбране.

Надаље, одлучујући о приговору пресуђене ствари првостепени суд је исти одбио као неоснован, имајући у виду одредбе члана 359 став 2 Закона о парничном поступку, као и да је у решење о утврђеним трошковима школовања наведено да се против истог не може водити управни поступак, нити управни спор, већ да се евентуалним споровима из уговора, по правилима парничног поступка решавају пред надлежним судом, па исто никако не може да преставља пресуђену ствар.

Потом је првостепени суд одлучујући о приговору застарелости компензационог приговора туженог, који је тужилац истакао, утврдио да је исти делимично основан имајући у виду да сва новчана потраживања из радног односа, сходно Закону о раду, застаревају у року од 3 године од настанка обавезе, те да се сва предметна потраживања туженог, исказана у Обрачуну који се у налазу и мишљењу вештака Алексић Браниславе од 15.1.2016. године, која су доспела пре 12.1.2006. године сматрају застарелим. Наиме, како је тужени истакао компезациони приговор поднеском од 12.1.2009. године, то су сва потраживања туженог доспела пре 12.1.2006. године сматрају застарелим, с обзиром да је пре истакнутог компезационог приговора протекао рок од три године у односу на сваки појединачни доспели износ за плаћање до наведеног датума. Међутим, првостепени суд је истакнути компензациони приговор туженог оценио као неоснован јер тужени, осим тврдњи да се погрешно обрачунавала плата и да се није примењивао члан 75 Закона о Војсци, на коју околност је приложио вештачење, није пружио довољно доказа на основу којих би се утврдиле чињенице од значаја за одлучивање о постојању и висини траженог потраживања према тужиоцу сходно члану 231 став 2 Закона о парничном поступку.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, а имајући у виду одредбе члана 142, члана 189 став 2, члана 336, члана 337 став 1 Закона о облигационим односима, те одредбе члана 69 и 75 Закона о Војсци Југославије, члана 1, 2, 3, 4, 5, 7 и 10 Правилника о утврђивању трошкова школовања, стипендирања или специјализације лица која су се школовала на терет средстава којима располаже

Војска Југославије („Службен лист“ бр.6/98- у даљем тексту Правилник), члана 10 Упуста о методологији утврђивања трошкова школовања и цена за обрачун трошкова и о поступку наплате укупних трошкова школовања („Службени војни лист“ бр.17/02), члана 30 Упуста о методологији утврђивања трошкова школовања и цена за обрачун тих трошкова и о поступку наплате укупних трошкова школовања („Службени војни лист“ бр.16/1999), одредбе тачки 2, 4, 6, 7, 9 Упуста о утврђивању трошкова школовања, стипендирања или специјализације лица која су се школовала на терет средстава којима располаже Војска Југославије („Службени војни лист“ бр. 11/1994), као и одредбе члана 231 став 2 Закона о парничном поступку, првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев тужиоца, а компезациони приговор туженог одбио. Првостепени суд налази да тужени дугује тужиоцу накнаду трошкова школовања у износу од 940.466,25 динара, због дела неизвршене обавезе останка у Војсци Југославије за време предвиђено законом, па како је неспорно да је тужени био на школовању код тужиље, у периоду од 8 година, то значи да је на раду у Војсци требало да проведе 16 година. Како је туженом радни однос престао пре истека прописаног времена и на његов захтев, тужилац има право на накнаду трошкова школовања, јер је накнадно отпао основ по коме је тужени стекао користи учињене од тужиоца за његов рачун. С обзиром на наведено првостепени суд је одлучујући о висини трошкова школовања прихватио налаз и мишљење судског вештака Душана Орлића од 16.10.2020. године у варијанти 2а из разлога што се тужени на основу уговора од 31.08.1994. године и 01.10.1998. године, закљученим са овде тужиоцем, обавезао да надокнади трошкове школовања ако не испуни обавезу служења у Војсци Југославије онолико времена колико је то Законом прописано, па је сходно томе предметна спорна висина новчаног потраживања заправо резултат неиспуњења уговорних обавеза туженог на начин предвиђен уговорима. Како је тужиља имала издатке приликом школовања туженог, на тај начин што је обезбедила и омогућила коришћење услуга предвиђених чланом 2. наведеног уговора, и то бесплатно школовање, смештај у интернату, исхрану, одећу, обућу, школски прибор, уџбенике, здравствену заштиту, трошкове превоза приликом коришћења полугодишњег и годишњег распуста и месечна новчана примања у износу који одреди министар за одбрану, иста има право на накнаду тих трошкова сразмерно за неизвршени део обавезе. Са друге стране, како ни једна ни друга страна није пружила материјалне доказе ни за један утрошак од горе наведених ставки, те како не постоје ни докази да утрошка није било, то је првостепени суд понуђене услуге које су се могле користити узео као да су коришћене, а имајући у виду исказ туженог и сведока из којих произилази да је тужени несумњиво користио услуге школовања, смештаја, исхране, одеће, обуће, новчаних примања, па је и за преостале трошкове претпоставио да су коришћени, а сходно правилима о терету доказивања. Такође, у вези са обимом и квалитетом наведених услуга првостепени суд је имао у виду да је тужени потписивањем оба уговора био упознат са обавезама Војске према њему, односно са услугама на које се иста обавезала да пружи и током школовања ни једном није приговорио на обим и квалитет истих, па је због наведеног, а имајући у виду и да је квалитет услуге

субјективна категорија и да суд не може произвољно да одређује накнаду за пружене услуге на основу навода туженог, а према члану 231. Закона о парничном поступку, делимично усвојио тужбени захтев тужиоца, као у ставу другом изреке побијане пресуде. Преко досуђеног износа од 940.466,25 динара до траженог износа од 1.114.480,16 динара првостепени суд је одбио тужбени захтев тужиоца сходно одредби члана 142 Закона о облигационим односима. Одлуку о законској затезној камати на досуђени износ од 940.466,25 динара првостепени суд је досудио применом одредби члана 189 Закона о облигационим односима, почев од дана пресуђења. Одлука о трошковима поступка донета је применом одредби члана 150, 153 и 154 Закона о парничним трошковима.

На основу правилно и потпуно утврђеног чињеничног стања правилно је првостепени суд обавезао туженог да тужиоцу на име трошкова школовања, због неизвршеног дела обавезе останка у служби у Војсци Србије, исплати износ од 940.466,25 динара.

Одредбом члана 69. Закона о Војсци Југославије (важећој у време настанка спорног односа) прописано је да је лице које се школовало на терет средстава, којима располаже Војска, дужно да по завршеном школовању ступи у службу у војсци и остане у тој служби двоструко време трајања школовања, односно стипендирања, као и да је лице које је упућено на редовно школовање на специјализацију у војну школу или факултет, дужно да по завршетку школовања остане у служби у војсци једноструко време трајања школовања, или специјализације, а ако је школовање или специјализацију завршило у иностранству – двоструко време трајања школовања, односно специјализације. Одредбом члана 70. истог Закона је прописано да се са лицем из члана 69. овог закона закључује уговор о школовању, стипендирању или специјализацији преко старешине кога овласти начелник Генералштаба, а да се уговором утврђује обавеза лица које својом кривицом не заврши школовање, или по завршетку школовања не ступи у службу у Војсци, или му служба у Војсци престане по захтеву, или на основу члана 107. став 1. тачка 2. овог Закона, пре испуњења обавезе из члана 69. овог Закона, да накнади трошкове школовања у ревалоризованом износу, сразмерно неизвршеном делу обавезе.

Наиме, странке су закључиле уговоре о школовању у Војној гимназији и на Војној академији којим су договориле своје обавезе у току и после школовања. Тужилац се овим уговорима обавезао да сноси трошкове тужениковог школовања у обиму прописаном наведеним уговорима, док се тужени обавезао да се школује, оствари одређени успех у школовању и по завршетку школовања остане одређено време у радном односу као професионално војно лице код тужиоца, а за случај да не остане потребан број година у радном односу код тужиоца, у обавези је да врати уложена средства на име школовању тужиоцу (члан 3 оба уговора).

Начин обрачуна висине трошкова, за случај да је ученик у обавези да их врати тужиоцу, такође је уговорен. Тако је уговором о школовању у Војној академији договорено да ће се висина трошкова обрачунавати према ценама на дан престанка професионалне војне службе, ревалоризовано на дан исплате у складу са важећим законским прописима. На овај начин уговорне стране су уговором определиле врсту и начин обрачунавања обима штете коју ће страна која не изврши уговорне обавезе за случај раскида уговора због неизвршења накнадити другој уговорној страни која је своје обавезе из уговора извршила.

Како је, у конкретном случају, тужилац извршио своју обавезу школовања туженог, док тужени није извршио своју уговорну обавезу да након завршетка школовања остане потребан број година у служби код тужиоца, то је правилно поступио првостепени суд када је обавезао туженог да тужиоцу накнади трошкове школовања, у висини коју је и по налажењу овога суда, правилно утврдио из налаза и мишљења судског вештака финансијске струке од 16.10.2020.године, друге варијанте(2а), у износу од 940.466,25 динара, дајући за своју одлуку јасне и довољне разлоге, које у свему прихвата и другостепени суд. С обзиром на наведено правилно је поступио првостепени суд када је одбио захтев тужиоца преко досуђеног износа од 940.466.25 динара до траженог износа од 1.114.480,16 динара, те донео одлуку у ставу другом изреке. Ово стога што је захтев за исплату накнаде трошкова који премашује уговорну обавезу између парничних странака у погледу трошкова школовања, заснован на примени Правилника тужиоца и варијанти налаза и мишљења вештака економско-финансијске струке који је обрачун трошкова извршио применом Закона, Правилника и Упуства, а не применом одредбе члана 2 Уговора о школовању, па је самим тим супротан одредби члана 132 Закона о облигационим односима.

С тога су неосновани жалбени наводи парничних странака којима се оспорава досуђена висина трошкова школовања, уз навођење да чињенично стање није правилно и потпуно утврђено. Наиме, све важне чињенице за доношење одлуке о основаности тужбеног захтева првостепени суд је потпуно и поуздано утврдио доказима које је правилно оценио применом одредбе члана 8 ЗПП и оно се жалбеним наводима парничних странака не доводи у сумњу. Наиме, правилно је првостепени суд висину трошкова школовања утврдио на основу налаза и мишљења судског вештака Душана Орлића, с обзиром да је исти дат стручно и у свему према правилима струке, те релевантним параметрима, да је објективан и аргументован, а да се вештак током доказног поступка писменим и усменим путем изјаснио на све примедбе туженог, које истиче и у жалби, те на тај начин отклонио све недоумице везане за начин обрачуна висине трошкова школовања.

Супротно жалбеним наводима туженог правилно је првостепени суд одбио компезациони приговор туженог налазећи да је исти неоснован. Ово са разлога што се плата професионалним војницима утврђује на основу наредбе,

односно решења о постављању на формацијско, односно радно место и података о оцени резултата рада, а обрачунава се и исплаћује по платном списку, у смислу одредбе члана 53 став 1 Уредбе о платама и другим новчаним примањима професионалних војника и цивилних лица у Војсци Србије и Црне Горе (“Службени лист СРЈ” бр.35/94, 9/96, 1/00, 2/00 и 54/02 и “Службени лист СЦГ” бр.35/04 и 42/05). Стога плате официра, подофицира, цивилних лица и професионалних војника утврђују се решењем као појединачним актом, чију контролу врши жалбени другостепени орган и надлежни суд у управном спору. Одлуку о висини плате за припаднике војске доноси старешина на основу члана 152 Закона о војсци а контрола законитости те одлуке врши се на основу члана 156 истог Закона. Критеријуми за одређивање плате одређени су Уредбом о платама и другим новчаним примањима професионалних војника и цивилних лица у Војсци Србије и Црне Горе. Према члану 52 став 1 ове Уредбе, у вези са чланом 75 и 137 Закона о војсци, Савезна влада одређује којефицијент за утврђење укупног износа средства за плате професионалних војника и цивилних лица у Војсци, а према члану 52 став 2 Уредбе, Савезни министар одбране у оквиру укупног износа средстава доноси одлуку о вредности бода, односно којефицијента за обрачунавање плата и других новчаних примања. Приликом утврђивања којефицијента за укупан износ средстава за плате, Савезна влада је била у обавези да поштује Закон о финансирању СРЈ (“Службени лист СРЈ” бр.26/95) којим је у члановима 25-29 прописано да су органи и организације СРЈ дужни да своје предрачунае средстава ускладе са износима средстава утврђених у савезном буџету, те да носиоци и корисници средстава савезног буџета могу остварити обавезе на терет тих средстава у границама буџетом распоређених средстава за одређене намене до краја године за коју је буџет донет. С обзиром на наведене прописе, одредба члана 75 Закона о Војсци не представља непосредни извор права за исплату плата професионалних војника, већ се њоме одређује висина потребне суме средстава у буџету по одређеним параметрима. Имајући у виду напред наведено, те да се плате професионалних војника утврђују појединачним управним актом, чија се законитост оцењује у управном поступку пред надлежним органима и евентуално управном спору, те да тужени није пружио довољно доказа на основу којих би се утврдиле чињенице од значаја за одлучивање о постојању и висини траженог потраживања према тужили, то је правилно поступио првостепени суд када је компезациони приговор одбио као неоснован. Имајући у виду наведено без утицаја су наводи жалбе туженог који се односе на оцену приговора застарелости потраживања из компезационог приговора, с обзиром да компезациони приговор није одбијен из разлога застарелости потраживања.

Супротно жалбеним наводима тужиле, правилно је првостепени суд на досуђени износ трошкове школовања досудио законску затезну камату применом одредбе члана 189 Закона о облигационим односима од дана пресуђења.

Правилно је првостепени суд одлучио о приговору пресуђене ствари налазећи да је исти неоснован. Ово стога што је у решењу о утврђеним

трошковима школовања наведено да се против истог не може водити управни поступак, нити управни спор, већ да се евентуалним споровима из уговора, по правилима парничног поступка решавају пред надлежним судом, па исто никако не може да преставаља пресуђену ствар.

Тужиља нема правни интерес за изјављивање жалбе у односу на став други изреке првостепене пресуде, којим је делимично усвојен тужбени захтев тужиље, па је у том делу жалба тужиље одбачена као недозвољена применом одредбе члана 389 став 1 у вези члана 378 став 3 Закона о парничном поступку и одлучено као у ставу трећем изреке ове одлуке.

Потврђена је и одлука о трошковима поступка јер је иста донета правилном применом одредаба члана 150, 153 и 154 ЗПП-а.

С обзиром на наведено одлучено у ставу првом и другом изреке ове пресуде применом одредбе члана 390 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС” бр. 72/11 са каснијим изменама и допунама) и одредбе члана 401 став 2 Закона о парничном поступку.

При одлучивању о основаности жалби парничних странака, односно законитости и правилности првостепене пресуде, другостепени суд је ценио и остале наводе жалби парничних странака, али како не могу довести до другачије одлуке у овој правној ствари, то их није посебно образлагао, сагласно одредби члана 396 став 2 Закона о парничном поступку.

Како тужиља није успела у другостепеном поступку, то је применом одредби члана 165 став 1 Закона о парничном поступку њен захтев за накнаду трошкова другостепеног поступка одбијен као неоснован, одлуком садржаном у четвртом ставу изреке.

**Председник већа-судија,
Весне Целетовић-Цуцић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић